

O'ZBEKISTON DAVLAT JAHON TILLAR UNIVERSITETI
DEUTSCH-USBEKISCHE WISSENSCHAFTLICHE GESELLSCHAFT

"Qiyosiy filologiyaning dolzarb masalari" Xalqaro-ilmiy amaliy anjuman materiallari

MATERIALIEN DER INTERNATIONALEN WISSENSCHAFTLICH-PRAKTISCHEN KONFERENZ
„AKTUELLE FRAGEN DER VERGLEICHENDEN PHILOLOGIE“

МАТЕРИАЛЫ МЕЖДУНАРОДНОЙ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКОЙ КОНФЕРЕНЦИИ
“АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ СРАВНИТЕЛЬНОЙ ФИЛОЛОГИИ”.

DUWG

13-iyun 2024

O'zbek va nemis tillarida to'y bilan bog'liq leksik vositalarning chog'ishtirma tadqiqi.....	395
69. Moxiraxon Usmonxodjayeva	
Chet tili darslarida o'quvchilarni madaniyatlararo muloqot qilish ruhida tarbiyalash.....	399
70. Qobil Kaxarov	
Nemis nikoh to'ylaridagi kelin va kuyov va'dalarining lingvistik tahlili.....	404
71. Ismatullayeva Nigoraxon	
Nemis tilida frazeologizmlarning lingvokulturologik tahlili.....	410
72. Jamshid Karimov	
die Rolle der Sprache in der interkulturellen Kommunikation entlang der neuen Seidenstrasse: Herausforderungen und Lösungsansätze.....	417
73. Begmatova Ra'no	
Madaniyatlararomuloqotda kooperatsiyani ta'minlashda giperbolizatsiya taktikasi	427
74. Nurullayeva Dilnoza	
Lingvomadaniyatshunoslikda ramz tushunchasi tadqiqi.....	430
75. Babaeva G.S.	
Nemis va qoraqalpoq tillaridagi xushmuomalalikning milliy-madaniy xususiyatlari.....	434
76. Sadinova Mohira	
Madaniy realiyalarni tarjima qilishda yo'l qo'yiladigan muammo va xatoliklar.....	438
77. Abdunazarov Feruz	
Notwendigkeit und Vorteile interkultureller Kommunikation.....	440
78. G'afurova Sh.A	
Madaniyatlararo muloqot tushunchasi va o'lchovlari.....	445

bir madaniyatda turlicha shakllarda qo'llanilgan bo'lsa ham, matn va og'zaki muloqotda pragmatik jihatdan bir xil mazmunni bayon etadi.

ADABIYOTLAR

1. Каримов К. Ағабий III. Аккапшык. - Үргенш: Хорезм, 2016. - 266 б.
2. Нысанов М. Душпан. - Некие: Қарақалпақстан, 2010. - 264 б.
3. Ўринбоев Б. Ҳозирги ўзбек сўзлашув нутки. 1-қисм. - Самарканд: СамДУ, 2006. - Б. 99.
4. Қайышбергенов Т. Қарақалпақ дәстаны. ТҮСиниксизлер (Ушинши китап). - Некие: Билим, 2019. - 440 б.
5. Hesse H. Der Steppenwolf. - Frankfurt am Main: Suhrkamp, 1974. - 191 S.
6. Remarque E.M. Drei Kameraden. - Moskau: Verlag fur fremdsprachige Literatur, 1960. - 454 S.
7. Remarque E.M. Im Westen nichts Neues. - Koln: Kienheuer & Witsch. 1971. - 189 S.

MADANIY REALIYALARNI TARJIMA QILISHDA YO'L QO'YILADIGAN MUAMMO VA XATOLIKLAR

Sadinova Mohira Abdirashid qizi
O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti
Roman-germanfilologiyasi fakulteti
Ispan tili nazariy fanlar
kafedrası o'qituvchisi

Annotatsiya. Ushbu tezisda ispan tilidan o'zbek tiliga tarjima qilinadigan manbalarda madaniy realiyalarga mos ekvivalent topishda uchraydigan muammolar haqida so'z boradi. Tezisning nazariy qismida realiyalarni o'z izlanishlari bosh mavzusi sifatida o'rgangan tilshunos olimlarning izlanish natijalaridan xulosalar va iqtiboslar keltirilgan. Misollar Xuan Rulfonying asari va boshqa manbalardan olingan natijalar asosida berilgan.

Kalit so'zlar: realiyalar, etnografik realiya, tarjima mahorati, shakl va mazmun butunligi.

ПРОБЛЕМЫ И ОШИБКИ ПРИ ПЕРЕВОДЕ КУЛЬТУРНЫХ РЕАЛИЙ

Аннотация. Данный тезис посвящен проблемам поиска эквивалента культурным реалиям в источниках, переведенных с испанского на узбекский язык. Теоретическая часть диссертации содержит выводы и цитаты из результатов исследований лингвистов, изучавших реалии как основную тему своих исследований. Примеры приведены на основе работы Хуана Рульфо и результатов из других источников.

Ключевые слова: реалии, этнографическая реальность, переводческое мастерство, целостность формы и содержания.

PROBLEMS AND ERRORS IN TRANSLATING CULTURAL REALITIES

Abstract. This thesis deals with the problems of finding an equivalent to cultural realities in the sources translated from Spanish to Uzbek. The theoretical part of the thesis contains conclusions and quotations from the research results of linguists who studied realities as the main topic of their research. Examples are given based on the work of Juan Rulfo and results from other sources.

Key words: realias, ethnographic realia, translation skill, integrity of form and content.

Realiya tushunchasi ko'plab tilshunoslarning ilmiy ishlarida o'rganilgan mavzu bo'lib, har bir izlanuvchi unga o'zicha yondoshgan. Tushunchani izohlashda markazda hamma uchun bir xil izoh bo'lgan bo'lsa-da, uni klassifikatsiyalashda turli tilshunoslarda turlicha fikrlar mavjud.

A.Ye.Supruning fikriga ko'ra, realiyalar asosiy beshta guruhga bo'linadi: absolyut (to'laqonli), qisman (muqobilsiz leksika), tizimli, aynan muqobili yo'q ammo izohlovchi muqobili bor realiyalar va konnotatsiyali so'zlar. [3] S.Vlaxov va S.Floringa ko'ra esa realiyalar geografik, etnografik va ijtimoiy-siyosiy jihatdan toifalanadi. [2] Etnografik klassifikatsiya o'z navbatida yana bo'linib ketadigan bir qancha subklassifikatsiyalar bor bo'lib, ularga asoslanib madaniy realiyalar S.Vlaxov va S.Florin toifalarga ajratgan realiyaning etnografik klassifikatsiyasiga tegishli bo'ladi deyish mumkin.

Realiyalar biror bir xalqqa xos bo'lgan va boshqa madaniyatlar uchun yot bo'lgan o'ziga xos tushunchalardir. Realialarni tushunish va tarjimada ma'nosini to'laqonli aks ettirish uchun tarjimon xalqning kelib chiqishi, madaniyati, tili, yashash tarzi, e'tiqodi va temperamentini o'rganib chiqishi kerak. Tarjima qilingan matn mazmuni kitobxonga tushunarli tarzda yetib borishi esa tarjimonning so'z tanlash mahorati, kasbiy bilimlari va tajribasining yuqori ekanligiga bog'liq. Tarjimon realialarni tarjima qilishda ba'zan o'z e'tiqodiga mansub bo'lmagan so'zlarga ham uchraydi. Bunday holatlarda ularning mazmuniga putr yetkazadigan darajada o'zgartirish, nojo'ya ekvivalent qo'llash tarjimon tomonidan qilinadigan qo'pol xato, va balki muallif uchun hurmatsizlik hamdir. Masalan, meksikalik yozuvchi Xuan Rulfonying asari "Pedro Paramo"da o'zbek tiliga tarjima qilgan tarjimon Emin Usmon diniy realialarni (shar'an, mahr) noto'g'ri qo'llaydi. Yoki *padre* so'zini ham atoqli ot

kabi bosh harfda beradi (Padre Renteria). Bu asardagi soʻzlarning mazmunan buzilishiga lib keladi. [1] Bundan tashqari, misol oʻrta, *corrida* soʻzi ispan tilidan buqalar jangi deb tarjima qilinadi va bu mazmunan jang ikki yoki undan koʻp buqalar ishtirokida oʻtadigandek tuyiladi. Aslida jang inson va buqa oʻrtasida boʻlib oʻtadi. Yoki *castanetas* soʻzi baʼzan qayroq deb izohlanadi. Ammo bu ikkisi ikki xil va bir-biriga nomuqobil tushunchalardir.

Xulosa oʻrta shuni aytish mumkinki, har bir tarjimon, avvalo, oʻz ustida ishlashi va boshlayotgan ishi haqida koʻproq maʼlumot toʻplashi, tarjima qanchalik masʼuliyatli ish ekanligini his qilishi lozim. Asarning asil nusxasi shaklan va mazmunan katta oʻzgarishga uchramasligi, realiyalar oʻziga xosligini yoʻqotmasligi kerak.

Foydalanilgan adabiyotlar roʻyxati

1. Emin Usmon. Pedro Paramo. 2023. 192 b.
2. Влахов С., Флорин С. Непереводимое в переводе. М.: Международные отношения, 1980. 343 с.
3. Супрун А. Е. Экзотическая лексика. М.: ФН, 1958. 231 с.

NOTWENDIGKEIT UND VORTEILE INTERKULTURELLER KOMMUNIKATION

Abdunazarov Feruz Kuchkorovich
Lektor des Lehrstuhls für die praktischen Fächer
der deutschen Sprache
Wissenschaftlicher Mitarbeiter (PhD)
an der Usbekischen Staatlichen Weltsprachenuniversität

Annotatsiya: Butun dunyoda davlatlar oʻz aholisining oʻsib borayotgan xilma-xilligi bilan kurashishga harakat qilmoqdalar. Madaniy xilma-xillikning yaqqol koʻrinib turgan timsollari ortida multikulturalizmning murakkab va koʻpincha yashirin tushunchasi yotadi. Taʼriflash darajasida multikulturalizm turli madaniyatlarga ega jamiyatni tavsiflash uchun ishlatilishi mumkin.

Kalit soʻzlar: Millatlar, migrantlarni kutib oladigan madaniy xilma-xillik timsollari, madaniyatlararo, madaniyatlararo madaniyat, muloqot imkoniyatlari xilma-xilligi, xorijiy madaniyat hodisalari, odamlar. **Annototion:** All over the world, nations are trying to cope with the growing diversity of their populations. Behind the obvious, visible symbols of cultural diversity lies a complex and often implicit concept of multiculturalism. On a descriptive level, multiculturalism can be used to characterize a society with diverse cultures.

Key words: Migrants, especially those with beautiful skin and hair, often have to deal with the problem of allergies, asthma, and other conditions.

Аннотация: Во всем мире страны пытаются справиться с растущим разнообразием своего